

— zelo ustregel svojim rojakom, da jim je v lični knjižici podal opis in zgodovino rojstne župnije. V poljudni domači besedi opisuje kraj in ljudi, pripoveduje zgodovinske črtice po virih, ki jih je našel v župnijskih arhivih na Trsteniku in Preddvorom in v arhivu knezoškofijskega ordinarijata v Ljubljani, pove, kakšni sta cerkvi in kakšna je šola in podaja životo-pisne črtice o duhovnikih in učiteljih, ki so delovali na Trsteniku, kakor tudi o bolj znanih Trsteničanih. Knjiga pa ima tudi mnogo splošno zanimivih podatkov. Med trsteniškimi rojaki opisuje Nikolaja Bleiweisa, ki je bil stari oče našemu slavnemu dr. Janezu Bleiweisu, in precej obširno P. Placida Javornika, ki je v našem slovstvu znan kot znamenit pisatelj. Prav zanimive so črtice o rokovnjačih, o tem, kako so dorasle mladeniče lovili za vojaško službo, o skupnih procesijah i. t. d. Knjiga je sestavljena jako skrbno; krajevna in osebna imena niso brez važnosti za slovenske jezikoslovce, vse delo je pa lep prispevek k zgodovini ljubljanske škofije.

Nemško pisano delce, a po vsi pravici je oznanimo tu med slovensko književnostjo! — Profesor Jagić je v posebnem izdanju dal natisniti iz „Archiv für slavische Philologie“, XXV. Band od 554. do 564. strani razpravo o. Stanislava Škrabca: „**Zum Gebrauch der Verba perfectiva und imperfectiva im Slovenischen.**“ Na čelu spisa je doprsna slika o. Stanislava s ponatisnjenim lastnoročnim podpisom. Kratko, jedrnato pisano razpravo pojasnjujejo mnogi primeri. Za vrednost spisa govorita dovolj imeni izdajatelja in pisatelja. Ker je največja moč in prava lepota našega jezika ravno v glagolu, zahteva ljubezen do lastnega jezika in nekoliko gotovo tudi hvalježnost do učenega jezikoslovca Škrabca, da se s to razpravo seznani vsak izobražen Slovenec, posebno pa še gg. pisatelji in časnikarji.

O. S. Z

POLJSKA.

Jan Fr. Magiera. **Słowianie** (Narodi in njih književnost). Kraków 1902. Nakładem redakcyi „Prawdy“. Str. 54. Cena 20 h.

Poljski tedenski časopis za preprosti narod, „Prawda“, je lani začel izdajati poučne knjižice za ljudstvo. Najprej je izšla knjižica o Slovanih, poljskemu narodu gotovo jako potrebna. Pisatelj te knjižice (gimnazijski profesor) je v glavnih potezah dobro proučil zgodovino,

književnost in sedanje razmere slovanskih narodov. Največ mu je pa koristilo, da je sam potoval po slovanskih deželah. Tudi našo domovino je obiskal. Zato je to poljudno knjižico napisal prav zanimivo in živo, tako da jo bode tudi navaden človek rad čital. Na koncu je jako lepo, primerno in pogumno opisal stališče, nalogo in dolžnosti Poljakov v Slovanstvu.

Knjižica prav ob kratkem pripoveduje zgodovino, značaj, gospodarske, politične in druge razmere slovanskih narodov; v drugem delu pa v glavnih potezah načrta pregled slovanskih književnosti. Prvi del se je pisatelju prav dobro posrečil; pisan je jako preprosto in poljudno, a obenem tudi jako zanimivo in poučno. Drugi del (v književnosti) je pa, vsaj po naši sodbi, mnogo slabši in nepopolnejši. Pisatelj si je sicer izbral jako srečno in edino pravo metodo: ne našteva namreč mnogo imen, ampak opiše le nekoliko najboljših in najbolj značilnih zastopnikov posameznih slovanskih književnosti. Vendar se mu je ta izbor malo ponesrečil; tudi citati iz slovanskih pesni niso kritično izbrani. Izmej slovanskih pesni, iz katerih po nekoliko verzov citira, nima nobena posebne pesniške vrednosti; in vendar nam ne manjka dobrih in lepih pesni, katere v malo verzih združujejo veliko pesniške lepote in razodevajo slovenski značaj.

Pisatelju moramo priznati, da piše objektivno, nepristransko. Celó ko govori o Rusih, ne zaide v oni pristranski ton, ki je posebno v poljski poljudni književnosti jako razširjen in morebiti več škoduje Poljakom kakor Rusom. Nekoliko pristranske sodbe o Rusih najdemo pa tudi v tej knjižici. Na str. 5. piše, da je velikoruski jezik Poljakom zato težko umeven, ker ima jako mnogo mongolskih izrazov. Kdor le nekoliko pozna velikoruski jezik, ta ve, da ima velikoruski jezik tako malo mongolskih izrazov, da o tem ne moremo niti govoriti. Cele knjige lahko prečitata, da ne bode te našli niti enega mongolskega izraza. Da so se Velikorusi v nekaterih pokrajinah nekoliko pomešali z mongolskimi in finskimi plemeni, tega ne tajimo, dasi se stvar, posebno od poljske strani, navadno smešno pretirava. A da bi bil ruski jezik tako pomešan z mongolskimi izrazi, da bi bil zaradi tega težje umeven, tega nikakor ni mogoče trditi; kaj takega more trditi le narodna strast ali pa nevednost. Osebnó smo se prepričali, da tako govoré najrajši oni Poljaki, ki ruskega jezika ne poznajo. Tudi naš pisatelj je s svojo opazko pokazal, da ruskega jezika ali sploh nič ne pozna ali pa le jako površno. — Podobno pri-

stransko stališče je pisatelj pokazal na str. 33. in 35., kjer vso starorusko književnost prišteva k maloruski („rusinski“) književnosti in naravnost pravi, da je velikoruska književnost ena izmed najmlajših. Ne vemo, kaj bi nato rekel ruski učenjak Pypin, ki je o staroruski književnosti napisal dva debela zvezka. Nova velikoruska književnost je vedno veljala za nadaljevanje staroruske; staroruska književnost je bila vsem ruskim narečjem skupna, in tudi najbolj zagrizen ukrainofil mora priznati, da je novi velikoruski jezik mnogo bolj podoben staroruskemu, oziroma cerkvenoruskemu, (dasi je temu podlaga južnorusko narečje), kakor pa novi maloruski jezik, oziroma narečje. Sicer je pa tudi vsa znanstvena slavistika odločno

proti takemu stališču, ki ga zavzemajo le politični prenapeteži.

O Slovencih piše pisatelj jako simpatično in dovolj točno; njegova sodba o novejši slovenski književnosti je odvisna od njegovega slovenskega prijatelja, g. A. Dermota.

Splošno je torej drobna knjižica jako vesel pojav v poljski književnosti in vsega priporočila vredna. Njenih slabih in pomanjkljivih strani je kriva poljska znanost, ki se je za slavistiko mnogo premaloanimala; zato je v tem oziru poljsko občinstvo odvisno od pristranskih in plitvih sodb dnevnega časopisja in strankarstva. V takih razmerah je popularizovanje te stroke težavna in kočljiva stvar.

F. Ks. G.

„Te Deum laudamus“. Za mešani zbor s spremljavo orgelj ali orkestra zložil Ignacij Hladnik. Op. 47. Tisk Blaznikov v Ljubljani. Založil skladatelj. Cena partituri 1 K, orkestralnim glasovom v prepisu 4 K. —

O priliki zlate maše vč. gospod kanonika Fr. Povšeta je poklonil marljivi g. skladatelj zlatomašniku nov „Te Deum“. Uglasbil je vse dotično liturgično besedilo; malenkostna izjema je le na 6. strani v 2. vrsti, kjer bi se popolno besedilo moralo glasiti: Et laudamus nomen tuum in saeculum, et in saeculum saeculi.

Posebnih težkoč v skladbi ni; vendar da pride skladba do veljave, treba precej številnega zbora, tembolj, ker nastopa na nekaterih mestih tudi štiriglasni in drugje triglasni moški zbor. Dobro je pogodil g. skladatelj, da je tu pa tam vpletel koralni napev. Splošni značaj skladbe je slovesen, konec posebno veličasten.

Ker se ta spev večkrat rabi pri službi božji, in pregovor pravi, da razlika mika, bo gotovo marsikateri cerkveni pevovodja rad segel po tem najnovejšem Hladnikovem delu.

F. F.

